

INFORMATOR URZĘDOWY

powiatu gnieźnieńskiego

Wychodzi w środy i w soboty. Abonament Orędownika || Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 8 groszy
wynosi kwartalnie 3 zł., mies. 1 zł. z odnosh. do domu. || od wiersza mm. (5 cm.) Ogł. petyt. lub tabel 12 gr

№ 90

Gniezno, dnia 28-go listopada 1931 r.

|| Rok 80

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW
z dnia 2. września 1931 r.

w sprawie przeprowadzenia drugiego powszechnego spisu ludności

Na podstawie art. 2, 3 i 5 ustawy z dnia 21 października 1919 r. o organizacji statystyki administracyjnej (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 464) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 1 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60 poz. 436) zarządza się co następuje:

§ 1. Drugi powszechny spis ludności Rzeczypospolitej Polskiej odbędzie się dnia 9 grudnia 1931 r. Miarodajnym momentem spisu jest północ z dnia 8 na 9 grudnia 1931 r.

§ 2. Spis dotyczy będzie wszystkich osób zamieszkających w granicach Rzeczypospolitej bez względu na to, czy będą w dniu spisu obecne czy też czasowo nieobecne w miejscu swego zwykłego zamieszkania, jak również osób, które w dniu spisu przebywają w Polsce czasowo, to jest osób zamieszkających poza granicami Rzeczypospolitej.

W związku ze spisem ludności przeprowadzony będzie spis zawodów, spis budynków mieszkalnych (tak zamieszkalnych jak niezamieszkalnych) i innych budynków, o ile są zamieszkane, oraz nieruchomości, na których się budynki te znajdują, wreszcie spis mieszkań i spis miejscowości.

Spisy te będą przeprowadzone według formularzy i instrukcyj wydanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Ponadto dla roczników 1918 — 1931 zostanie podczas spisu sporządzony odpis odnośnych danych z formularzy spisowych dla celów administracji szkolnej, w zakresie ustalonym przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Osoby podlegające spisowi są zobowiązane do złożenia przed organami spisowymi zeznań w zakresie objętym urzędowymi formularzami, jak również do okazania na żądanie tych organów dokumentów, niezbędnych do sprawdzenia ich zeznań.

Nadto mają obowiązek złożenia zeznań:

a) właściciel i zarządca domu — co do budynków i mieszkań, znajdujących się w tej nieruchomości, oraz co do osób w nich zamieszkałych względnie obecnych;

b) osoba zajmująca lub wynajmująca na swoje imię mieszkanie, głowa gospodarstwa domowego oraz domownicy — co do mieszkania zajmowanego przez siebie oraz co do osób w niem zamieszkałych względnie obecnych.

Zeznania mają być składane, zależnie od bliższych co do tego przepisów instrukcyj, bądź ustnie przez udzielanie odpowiedzi na pytania organów spisowych, bądź pisemnie przez wypełnienie doręczonych w tym celu formularzy spisowych.

§ 4. Zeznania winny być ściśle, zupełne, zgodne z prawdą i złożone na formularzach urzędowych.

§ 5. Formularze spisowe będą wypełniane w polszanie w języku polskim, jeżeli formu-

larz jest drukowany tylko w tym języku.

Formularze drukowane, prócz polskiego, w drugim języku mogą być wypełniane w jednym z tych języków.

§ 6. Władzami spisowymi na całym obszarze Rzeczypospolitej są władze powiatowe administracji ogólnej.

W miastach Warszawie, Łodzi, Poznaniu, Krakowie, Lwowie i Wilnie — władzami spisowymi są magistraty miast.

Minister Spraw Wewnętrznych może przekazać przeprowadzenie spisu również magistratom innych miast, które będą w tym wypadku posiadały prawa władzy spisowej.

Władze spisowe przeprowadzają spis pod nadzorem wojewodów, którzy powołują dla prowadzenia prac spisowych wojewódzkich komisarzy spisowych.

Wyjątek stanowią władze spisowe (magistraty) miast: Warszawy, Łodzi, Poznania, Krakowa, Lwowa i Wilna, które przeprowadzają spis pod bezpośrednim nadzorem Głównego Urzędu Statystycznego.

§ 7. Władze spisowe mianują dla przeprowadzenia spisu komisarzy spisowych, jak również naczelników i starszych komisarzy spisowych, doręczając im urzędowe legitymacje.

Wszyscy komisarze spisowi w czasie wykonywania czynności spisowych stoją pod prawną ochroną przysługującą urzędnikom państwowym.

Komisarze spisowi oraz naczelnicy i starsi komisarze spisowi, pełniący swoje czynności jako honorowe funkcje obywatelską otrzymują odznaki honorowe „Za ofiarną pracę”, nadawane wraz z odpowiednimi zaświadczeniami. Odznaki te mogą być nadawane również innym osobom prywatnym i funkcjonariuszom publicznym, którzy wezmą udział w akcji spisowej.

Jeżeli komisarzami spisowymi są nauczyciele lub funkcjonariusze w czynnej służbie państwowej lub samorządowej, władze przełożone są obowiązane udzielić im urlopu na czas konieczny dla załatwienia czynności spisowych.

§ 8. W budynkach wojskowych spis ludności zarówno cywilnej jak wojskowej przeprowadzony będzie przez komisarzy spisowych, mianowanych przez miejscową komendę garnizonu w porozumieniu z miejscową władzą spisową.

Mianowani w ten sposób komisarze spisowi wojskowi otrzymują formularze spisowe, instrukcje oraz wskazówki w sprawach spisu od miejscowej władzy spisowej, działającej w porozumieniu z miejscową komendą garnizonu.

Wypełnione formularze spisowe dostarczą wojskowi komisarze miejscowej władzy spisowej, która je kontroluje i ewentualnie zwraca do uzupełnienia.

§ 9. W celu wykonania prac przygotowawczych, rozwinięcia propagandy spisowej, wyszukiwania oraz przygotowania komisarzy spisowych, podziału powiatów, miast i gmin na okręgi spisowe i innych funkcji, mogą być powołane przez władzę spisową jako organ doradczy i pomocniczy powiatowe miej-

skie komisje spisowe.

Dla kierownictwa pracami, wymienionymi w ustępie pierwszym, na terenie całego województwa mogą być utworzone przy urzędach wojewódzkich komisje spisowe wojewódzkie.

Komisja spisowa powiatowa lub miejska składać się będzie z przedstawiciela władzy spisowej, jako przewodniczącego i z powołanych przez niego członków z pośród działaczy samorządowych, przedstawicieli instytucji społecznych i gospodarczych oraz miejscowych urzędników państwowych i komunalnych.

Komisje spisowe wojewódzkie zostaną utworzone pod przewodnictwem przedstawiciela urzędu wojewódzkiego z członków przez niego powołanych.

§ 10. Koszta druku i rozesłania formularzy spisowych jak również inne koszty związane z przeprowadzeniem spisu, prócz wyjątków wymienionych w § 11 niniejszego rozporządzenia, ponosi Skarb Państwa.

§ 11. Zarządy gminne obowiązane są współdziałać z władzą spisową i jej organami przy przeprowadzeniu spisu, a w szczególności dostarczyć komisarzom spisowym asystencji urzędowej, urzędowego lokalu wraz ze światłem i opałem i niezbędnymi utensyljami biurowymi, dostarczyć w razie potrzeby podwoje dla komisarzy spisowych i wogóle spełniać wszystkie czynności, wskazane instrukcjami spisowymi, pokrywając ewentualne koszty stąd wynikłe.

§ 12. Prace przygotowawcze do spisu, organizacja przeprowadzenia i opracowanie spisu wykonane zostaną w Głównym Urzędzie Statystycznym przez Biuro Powszechnych Spisów z Generalnym Komisarzem Spisowym na czele.

Organizację Biura Powszechnych Spisów określają zarządzenia wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 13. Kto umyślnie lub z niedbalstwa złoży zeznanie nieprawdziwe, uchyli się od złożenia zeznania, wzbrania się wpuścić organa spisowe do mieszkania czy budynku lub w inny sposób przeszkadza organom spisowym w wykonaniu ich czynności, przeprowadza spis prywatny w czasie spisu urzędowego, wywiera wpływ na inne osoby w kierunku uchylecia się od złożenia zeznań albo złożenia zeznań nieprawdziwych lub w sposób sprzeczny z przepisami — ulegnie karze grzywny do pięciuset złotych z zamianą, w razie niemożności jej uiszczenia, na karę aresztu do miesiąca.

Do orzekania o powyższych wykroczeniach właściwe są władze administracyjne.

§ 14. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: A. Prystor

Minister Spraw Wewnętrznych: Bronisław Pieracki.

Powyższe rozporządzenie podają do ogólnej wiadomości, z uwagi na zbliżający się termin drugiego powszechnego spisu ludności.

P.P. Softysi — Przewodniczący obszarów dworskich doręczają niniejszy Informator Urzędowy p.p. komisarzom spisowym.

Gniezno, dnia 26. listopada 1931 r.

Starosta powiatowy:

(Słaby).

Pomór swni stwierdzono urzędowo w zagrodzie Władysława Musielaka w Kokezynie powiatu wrzesińskiego.

Gniezno, dnia 25. listopada 1931 r.

Starosta Powiatowy:

(Słaby).

L. dz. 9455/31 V.

Znosi się obwody akuszeryjne Modliszewko i Obórka, a z miejscowości wchodzących w skład tych obwodów tworzy się nowy obwód akuszeryjny Zdziechowa, z siedzibą w Zdziechowie.

Do obwodu akuszeryjnego Zdziechowa należą gminy: Bolestawice, Popowo Tomk., Dębłowo Król, Modliszewo, Napoleonowo, Kowalewo, Dziadkówo, Świątniki W., Świątniki M., Bojanice, Biskupice Jez., Dębica, Obórka, Pyszczynek, Krzyszczewo, Mączniki, Obora, Zdziechowa. Obszary dworskie: Popowo Ign., Dziadkowo, Dębłowo Szlach., Łabiszynek, Modliszewo, Popowo Podl., Mielno, Modliszewko, Brzozogaj, Bojanice, Dębica, Działyń Pyszczynek, Obora i Zdziechowa.

Wykonywanie czynności akuszeryjnych na obwód Zdziechowa Wydział Powiatowy powierza pożątej obwodowej Ludwice Chmarowej, zamieszkałej w Zdziechowie nr. 30 u p. Łuczaka.

Zarządzenie tut. z dnia 28. września r. b. (Informator Urzęd. nr. 74) znosi się.

P. P. Softysi wzgl. Przełożeni obszarów dworskich zainteresowanych miejscowości podadzą powyższe mieszkańcom do wiadomości w sposób zwykle praktykowany.

Gniezno, dnia 23. listopada 1931 r.

Wydział Powiatowy:

(—) Słaby przewodniczący.

Wolne miejsca:

P. U. P. P. P o z n a ń: 1 kierownik do fabryki szyldów emaljowanych ze znajomością recept do zestawienia emalii, praktyka conajmniej 10-cio letnia, 1 tkacz w metalu. —

Ekspoz. G n i e z n o: 1 technik budowlany, 1 służąca do miasta. —

Ekspoz. L e s z n o: 2 ceramików, 1 modelarz w gipsie, 1 kowal na deputat z własnymi narzędziami, 1 ekspedjentka do składu towarów krótkich, 1 fryzjerka.

Ekspoz. K ę p n o: 1 parobka na wieś, 1 służąca do miasta.

Ekspoz. N o w y - T o m y ś l: 1 kucharka ponad lat 30.

Wolne miejsca dla terminatorów.

P. U. P. P. P o z n a ń: 1 uczeń krawiecki. —

Ekspoz. L e s z n o: 1 uczeń krawiecki, 1 uczeń obuwniczy.

Gniezno, dnia 18. listopada 1931 r.

Za Starostę powiatowego:

(Chełmukowski)

asesor.

L. dz. 9292/31. II b.

Konferencja obwodowa

rejonu Czerniejewo odbędzie się, dnia 14. grudnia br. o godz. 10 rano w szkole powsz. w Żydowie z następującym programem:

1. Modlitwa.
2. Lekcja pokazowa na temat: „Polska pod względem narodowościowym i wyznaniowym.” p. Sroka.
3. Zagajenie.
4. Referat: Jak rozwijać w dzieciach poczucie obywatelskie. p. Perczak.
5. Dyskusja nad lekcją i referatem.
6. Odczytanie i przyjęcie protokołu.
7. Komunikaty.
8. Sprawa L. O. P. P.
9. Wolne głosy.
10. Zamknięcie konf.

Czerniejewo, dnia 19. 11. 31 r.

(—) Zalewski, przewodniczący.

Powyższy komunikat podają do wiadomości.

Gniezno, dnia 20. listopada 1931 r.

Inspektor szkolny

Nr. 3448/31.

w. z. (Majewski).

Co nam da drugi powszechny spis ludności?

Pierwszy powszechny spis.

Olbrymie i kosztowne dochodzenie, jakim jest spis ludności, dając przekrój życia zbiorowego, odzwierciedla państwowy i społeczny stan danego kraju i służy zarówno potrzebom naukowym, jak i czysto praktycznym.

Jedynie spisy ludności są w stanie określić kierunek, w jakim odbywa się rozwój danego społeczeństwa; z drugiej strony — dostarczają one niezbędnych danych liczbowych, które są konieczną podstawą racjonalnej działalności na każdym polu życia państwowego i społecznego.

Dlatego niema dziś państwa cywilizowanego, któreby nie przeprowadzało spisu co najmniej raz na 10 lat.

W trzy lata po odzyskaniu niepodległości, a zaledwie w kilka miesięcy po zakończeniu wojny z Rosją Sowiecką i jeszcze przed definitywnym przyłączeniem Śląska i Wileńszczyzny — Państwo Polskie przystąpiło do zorganizowania pierwszego powszechnego spisu ludności.

Już choćby z tego możemy wnosić, jak palącą koniecznością państwową był ten spis.

Dowiedzieliśmy się z wyników pierwszego spisu, że Polska liczyła 10 lat temu przeszło 27 milionów mieszkańców; ustalono wtedy także liczbę ludności poszczególnych województw i powiatów, wielkość załadunku naszych miast i miasteczek, oraz skład ludności Polski pod względem wieku, płci, narodowości, wyznań, zawodów i t. p.

Ze spsem ludności połączony był także spis budynków mieszkalnych, mieszkań, gospodarstw rolnych, ogrodowych i leśnych oraz zwierząt domowych.

Spis ten dostarczył nam niezbędnych wiadomości, dotyczących nie tylko ludności, lecz i gospodarstwa oraz kulturalnego stanu naszego kraju; oddał też nieocenioną przysługę młodej polskiej administracji i polskiej nauce.

Potrzeba nowego spisu

Dane z r. 1921 są jednakże dla nas już dziś zupełnie niewystarczające.

Nawet w warunkach normalnych w ciągu lat 10-15 na terenie każdego kraju zachodzą zmiany tak wielkie, że nowy spis staje się bezwzględnie koniecznością.

Dla nas wszakże spis tegoroczny będzie czymś o wiele większym: bez przesady możemy powiedzieć, że stanie się on dla naszego kraju wydarzeniem ołympijskiego znaczenia.

Zmartwychwstanie Polski w roku 1918 było przewidywanym zwycięstwem Jej Ducha; lecz ciało Jej, rzucone z letargu półtorawiekowej niewoli — ociekające wówczas krwią, niezakrzepłą od czasów światowej wojny.

Choć rok 1921 początkuje okres pokojowego rozwoju naszego kraju, konsolidacji państwa oraz rozwoju życia społecznego — to jednak jest on jednocześnie spadkobiercą krwawych i ciężkich dla Polski wojny światowej i walk z Rosją Sowiecką.

Nie ulega tedy żadnej wątpliwości, że dopiero spis tegoroczny odzwierciedli wiernie obraz Polski współczesnej, oddzielonej od przełomowych momentów odskakiwania niepodległości dziesięcioletnim okresem pokojowego bytu państwowego.

Wiele innych czynników świadczy także o doniosłości grudniowego spisu.

Bowiem dopiero teraz będziemy mogli poraz pierwszy ustalić liczbę ludności i poznać dokładnie strukturę społeczną i gospodarczą Górnego Śląska, tego najbardziej uprzemysłowionego i najgęściej zaludnionego okręgu naszego Państwa.

Spis górnośląski z roku 1919, przeprowadzony przez Niemcy, posiadał bardzo wąski zakres, a poza-

tem odbywał się w warunkach zupełnie anormalnych.

Właściwe wiadomości, dotyczące Śląska Górnego pochodzą aż z przed 24 względnie 21 lat, t. j. z roku 1907 względnie 1910 i dziś oczywiście mogą mieć wartość jedynie historyczną.

Podobnie rzecz się ma z Wileńszczyzną.

Pozatem zaszedł jeszcze szereg zjawisk, które spowodowały szczególnie silne przesunięcia w układzie naszych wewnętrznych stosunków.

Np. po spisie ludności przybyła do Polski półmilionowa rzesza repatriantów, która niewątpliwie wpłynęła na zmianę struktury ludności zwłaszcza we wschodniej polaci kraju.

Nie posiadając jeszcze statystyki wędrowek wewnętrznych (przesiedleń), nie mogliśmy przez te 10 lat rejestrować zmian w rozmieszczeniu ludności na poszczególnych obszarach Polski, jak również śledzić procesu urbanizacji. Spis 1931 roku przyniesie nam niezbędną rewelację z dziedziny rozwoju życia miejskiego; rzuci też wiele światła na przebieg zespalań się dawnych zaborów w jedną zwartą całość oraz na wiele innych aktualnych zjawisk z życia Polski niepodległej.

Zatem przeobrażenia, które nastąpiły po r. 1921 — muszą być niewątpliwie olbrzymie.

Nikt nie może zaprzeczyć, że Polska po 10 latach pokojowego rozwoju stała się państwem wielkim; lecz obecnie wszyscy dotkliwie odczuwamy brak ścisłych i pewnych danych o Niej.

Przed Państwem zatem i społeczeństwem naszym wyłoniło się zadanie olbrzymie: musimy koniecznie i dokładnie zbadać, jaką jest Polska współczesna i jak wielkie zmiany zaszły na jej obszarze od czasu spisu roku 1921.

Głównym celem spisu grudniowego będzie możliwość najdokładniejsze określenie liczby ludności Polski.

Odrzućmy wszelkie obliczenia pozaspisowe, dotyczące tej dziedziny, są niecisłe. To też w wielu pracach naukowych i atlasach Polska figuruje ciągle jako państwo o ludności 27-milionowej, podczas gdy w rzeczywistości liczy obecnie przeszło 30 milionów mieszkańców.

Spis mieszkań

Ludność Polski dnia 9 grudnia zostanie spisana według mieszkań.

Podstawowy arkusz spisu — formularz A — jest ułożony w ten sposób, że obejmuje on wszystkie osoby, zajmujące jedno mieszkanie. Strona pierwsza formularza A poświęcona jest opisowi samego mieszkania, natomiast na str. 2 i 3 podane będą informacje, dotyczące zamieszkałych w niem osób.

Takie ujęcie w jednym formularzu tych dwu kwestyj ułatwi w ogromnym stopniu badanie zagadnienia mieszkaniowego.

Pytań, dotyczących mieszkań, jest niewiele i posiadają one znaczenie li tylko ogólne.

Inaczej być nie mogło; nie należało bowiem zbyt obciążać kwestionariusza.

Ogólnikowo wiemy, że kryzys mieszkaniowy na terenie Polski jest jeszcze bardzo znaczny. W zasadzie na każde mieszkanie przypadać winno jedno gospodarstwo domowe. Dokładne określenie wielkości mieszkań — z jednej strony, a liczby mieszczących się w nim gospodarstw i osób — z drugiej — pozwoli na poznanie oraz na planowe i skuteczne zwalczanie kryzysu mieszkaniowego.

Gospodarstwa domowe.

Charakterystyce gospodarstw domowych poświęcone są trzy rubryki strony drugiej formularza A.

Poza omówionymi już rubrykami, określającymi liczbę gospodarstw oraz liczbę osób (rubr. 1 i 2) umieszczono również pytania, dotyczące stosunku po-

szczególnych osób do głowy gospodarki (rubryka 5).

Dane te pozwolą nam zorientować się, jak się grupuje ludność w obrębie swych ognisk domowych. Gospodarstwa domowe są to komórki życia zbiorowego, kształtujące być może nie tylko jednostek, lecz i państwa samego.

Dokładne poznanie struktury gospodarstw domowych ma obecnie — w związku z brakiem mieszkań — szczególne znaczenie; na skutek kryzysu mieszkaniowego zdarza się często, że na terenie jednego mieszkania muszą ze sobą współżyć osoby względnie rodziny — zupełnie sobie obce.

Spis osób.

Jedną z następujących rubryk (6) określa pięć mieszkańców.

Dowiemy się z niej — po przeprowadzeniu ogólnych obliczeń, ilu mężczyzn i ile kobiet zamieszkuje nasz kraj.

Wiadomo, że tak tw. proporcja płci zmienia się stopniowo z roku na rok.

Np. w okresie przedwojennym na terenie Polski przypadało przeciętnie na 100 mężczyzn około 103 kobiet, natomiast w roku 1921 — aż 113. Spis tegoroczny ujawni, jak ta proporcja wygląda obecnie zarówno na obszarze poszczególnych miast, powiatów, województw, jak i na terenie całego Państwa.

Jest to sprawa ogromnego znaczenia, gdyż wielki nadmiar kobiet w stosunku do mężczyzn, będący naruszeniem normalnej proporcji płci powoduje zwykle poważne zmiany w życiu społecznym i gospodarczym.

Rubryka następna określa za pomocą pytania o datę urodzenia — wiek osób spisowych.

Normalny skład każdego społeczeństwa pod względem wieku przedstawia się w sposób następujący: najliczniejszymi są zwykle roczniki najmłodsze — najmniej licznymi najstarsze.

Graficznie często przedstawiamy to zjawisko za pomocą tzw. piramidy wieku. W państwach o silnym przyroście naturalnym piramida ta jest stosunkowo szeroka u dołu, wąska u góry; natomiast w krajach o przyroście słabym piramida wieku zęża się ku górze w sposób bardziej umiarkowany. Oznacza to, że poszczególne roczniki młodszego ludności są w tych krajach licznie niewiele większe od roczników starszych.

Z obliczeń ogólnych tej pozycji kwestionariusze dowiadujemy się rzeczy niezmiernie ważnych.

Na mocy danych tej rubryki zostaną obliczone roczniki dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym; na tych zaś obliczeniach opiera się cały program budowy naszego szkolnictwa powszechnego.

Podział ludności Polski pod względem wieku jest zagadnieniem niezmiernie interesującym i z innych względów. Np. zestawienie liczby urodzeń z liczbą kobiet w wieku macierzyństwa pozwoli zorientować się w płodności narodu.

Rubryka wieku rzuci także wiele światła na zagadnienie przyrostu naturalnego oraz przeciętnego wieku mieszkańców Polski.

Wreszcie dzięki tej rubryce poznamy dokładnie zagadnienie śmiertelności w Polsce.

Zwłaszcza umieralność dzieci jest u nas, niestety bardzo wysoka; ażeby ją dostatecznie i planowo zwalczać, trzeba zjawisko to dokładnie poznać.

Ogromną rolę w rozwoju gospodarczym każdego kraju odgrywa także wielkość roczników ludności w sile wieku: na ich pracy bowiem opiera się głównie cały dobrobyt społeczny.

W rubryce ósmej ustala się miejsce urodzenia. Dzięki danym stąd zaczerpniętym będziemy mogli się dowiedzieć o rozmiarach i kierunkach wewnątrz-

h przesiedleń ludności, np. o tem jaka liczba osób, dzonych na obszarze Małopolski, zamieszkuje obecnie na województwa centralne (obszar byłej Kongresówki) t. p.

Rzuci to bardzo wiele światła na zacieranie się różnic dzielnicowych i na proces zespalania się byłych trzech zaborów w jednolity organizm państwowi.

Następnie z rubryki, określającej stan cywilny ludności, dowiemy się, ile jest u nas małżeństw, jaką jest liczba kawalerów i panien, wdowców i wdów, oraz rozwiedzionych i separowanych.

Przez porównanie wyników spisu, dotyczących wyznań — z danymi z przed lat dziesięć — stwierdzimy, jakie zmiany nastąpiły w tej dziedzinie.

A zmian tych zaszło napewno wiele.

Ogólnikowo wiemy, że poszczególne wyznaniowe grupy ludności wznoszą liczebnie bardzo nierównomiernie. A przecież nie tylko nierównomierny przyrost naturalny przyczynił się w ciągu ostatnich lat dziesięć do zmiany stosunków wyznaniowych w Polsce; wpłynął tutaj znacznie wewnętrzny ruch ludności jak osadnictwo w województwach wschodnich i zachodnich, odpływ emigrantów zagranicę i powrót reemigrantów z Rosji.

Następna rubryka umożliwi nam zorientowanie się w kwestii języka ojczystego.

Język jest to najbardziej obiektywna i stała cecha narodowości.

Od r. 1921 stosunki językowe i narodowościowe uległy na pewnych obszarach naszego państwa zmianom bardzo znacznym, na innych — przeobrażeniom niewielkim, lub nawet nie zmieniły się wcale. Spis poinformuje nas zarówno o wielkości zaszytych zmian, jak i o obecnej strukturze językowej i narodowościowej naszego społeczeństwa.

Następne rubryki mają służyć do ustalenia t. zw. ludności zamieszkałej, czyli zwykle zaludniającej daną miejscowość, oraz t. zw. ludności obecnej — t. j. całej ludności, znajdującej się w danej miejscowości w dniu spisu.

Przeprowadzenie odnośnych obliczeń pozwoli na wyodrębnienie ludności stałej od napływowej, co posiada szczególne znaczenie dla statystyki wielkomiejskiej.

W dalszej rubryce zostanie określony poziom wykształcenia spisowanych osób; dowiemy się stąd ile osób posiada w Polsce wykształcenie niższe, średnie, wyższe i zawodowe, a ile jeszcze w zakładach naukowych się kształci.

Rewelacyjne wiadomości otrzymane z podsumowania rubryk, badających zagadnienia oświaty elementarnej (umiejętność czytania i pisania).

W roku 1921 analfabeci stanowili u nas aż 33% ogółu ludności w wieku ponad 10 lat. Od tych czasów zmieniło się u nas wiele na lepsze: do walki z analfabetyzmem stanęła bowiem szkoła powszechna, a obok niej różne kursy dla analfabetów dorosłych oraz organizacja oświaty w wojsku.

Lecz o tem, jak bardzo na skutek działalności oświatowej tych instytucji zmniejszył się u nas procent analfabetów mogą poinformować tylko wyniki grudniowego spisu.

(Ciąg dalszy nast.)

SPIS LUDNOŚCI JEST KONIECZNOŚCIĄ PAŃSTWOWĄ

SPĘLNJ SWÓJ OBOWIĄZEK 9-go GRUDNIA !!